

Warszawa, dnia 08 września 2021 r.

**Szanowny Pan Senator
Kazimierz Kleina
Przewodniczący Komisji Budżetu i
Finansów Publicznych
Senat RP**

Dotyczy: Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (druk senacki nr 485)

Szanowny Panie Przewodniczący,

Fundacja Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego (FROB) jako aktywny uczestnik rynku obrotu bezgotówkowego oraz reprezentant polskich przedsiębiorców od samego początku swojego funkcjonowania inicjuje oraz wspiera przedsięwzięcia mające na celu podniesienie konkurencyjności, transparentności i innowacyjności polskiej gospodarki. Szczególnie ważnym strumieniem działań jest wspieranie rozwoju poszczególnych instrumentów płatniczych w sposób zrównoważony.

W związku z uchwaleniem w dniu 11 sierpnia 2021 r. ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych, proszę o rozważenie zmiany brzmienia przepisu art. 59ea ust. 2 pkt 1) ustawy:

„1) do umów zawieranych na odległość;”

Uzasadnienie:

zgodnie z przyjętym brzmieniem art. 1 ustawy dodającym nowy art. 59ea ust. 2 pkt 1), ograniczenie w zakresie możliwości uzależnienia zawarcia z konsumentem umowy o świadczenie usługi lub umowy sprzedaży towaru od dokonania zapłaty w formie bezgotówkowej lub odmowy przyjęcia zapłaty od konsumenta znakami pieniężnymi emitowanymi przez NBP, zostało wyłączone w odniesieniu do działalności prowadzonej w sieci Internet. W ocenie Fundacji takie sformułowanie może **prowadzić do sytuacji, w której przedsiębiorca nawiązujący relację umowną z konsumentem za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, będzie zobowiązany do przyjmowania płatności w odmienny sposób w zależności od formy komunikacji z konsumentem.** Przykładowo należy wskazać, że **w sytuacji zawarcia umowy z wykorzystaniem komunikacji telefonicznej, płatność będzie musiała być zrealizowana w formie gotówkowej**, w przypadku sformułowania takiego oczekiwania przez konsumenta, co oczywiście rodzi istotne wyzwania organizacyjne w sytuacji umów okazjonalnych, czy

też takich w których dochodzi do natychmiastowego spełnienia świadczenia przez przedsiębiorcę. Podkreślenia wymaga przy tym, że zarówno Kodeks cywilny jak również regulacje dotyczące ochrony praw konsumentów nie posługują się pojęciem „prowadzenia działalności w sieci Internet”, tym samym nie definiując co należy rozumieć przez taką działalność. Mając na uwadze powyższe proponuje się aby wyłączenie o którym mowa w art. 59ea ust. 2 pkt 1) ustawy odnosiło się do wszelkich umów zawieranych na odległość. Pojęcie umowy zawieranej na odległość, w tym tryb i zasady zawierania takich umów, zostały zdefiniowane przez ustawodawcę w ustawie z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, a dotychczasowe stosowanie przepisów w tym zakresie nie budzi wątpliwości i było przedmiotem licznych stanowisk Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. **Proponowana zmiana pozwoli jednocześnie na objęcie przedmiotowym wyłączeniem wszystkich kanałów umożliwiających zawarcie umowy bez fizycznej obecności konsumenta, w tym przy wykorzystaniu kanałów telefonicznych, Internetu czy innych środków umożliwiających porozumiewanie się na odległość.**

Intencją określenia tego wykluczenia było umożliwienie rezygnacji z płatności gotówkowych w przypadku transakcji zawieranych bez fizycznego kontaktu kupującego i sprzedającego, w szczególności w sklepach zwanych potocznie "internetowymi", ale nie tylko. Pozostawienie dotychczasowej klauzuli może w przyszłości spowodować konieczność kolejnych nowelizacji, w przypadku pojawienia się rozwiązań alternatywnych do internetu.

Ponadto, biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu w opinii z dnia 6 września 2021 roku¹ trafnie zauważa, że zgodnie z uchwaloną przez Sejm ustawą: obowiązku honorowania gotówki nie będzie się stosowało – z oczywistych powodów – w przypadku działalności prowadzonej w sieci Internet, czy w związku z tym analogicznie nie należałoby podejść do umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i umów zawieranych na odległość?²

Co więcej, Biuro Legislacyjne w opinii stwierdza, że: *z zasady bezpieczeństwa prawnego (zaufania do państwa i prawa; lojalności państwa) oraz z zasady przyzwoitej legislacji, w tym zasady dostatecznej określoności przepisów prawa (zasady te wynikają z art. 2 Konstytucji), wynika m.in. nakaz formułowania przepisów nakładających obowiązki (nakazy/zakazy) w taki sposób, aby adresaci nie mieli żadnych wątpliwości, w jakich okolicznościach i w jaki sposób mają się zachować, aby nie ponieść negatywnych konsekwencji swojego postępowania. W związku z tym, że nałożenie obowiązku samo w sobie oznacza pogorszenie sytuacji adresata, lojalne państwo (lojalny ustawodawca) powinno dążyć do zminimalizowania kosztów, które ponosi adresat w związku z nakładanym na niego obciążeniem oraz ograniczyć ryzyko popełnienia przez niego błędu przy stosowaniu regulacji związanych z tym obciążeniem (choćby zapewniając, że przyjęte w ustawie rozwiązanie jest dostatecznie precyzyjne, a tym samym, że ryzyko, iż przepis zostanie zrozumiany inaczej niż wynikało to z intencji*

¹ <https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatekspertyzy/6004/plik/485o.pdf>

² s. 9 opinii.

ustawodawcy, będzie niewielkie). Ważne jest, że ryzyko popełnienia błędu w tym przypadku obciąża nie ustawodawcę, a akceptantów.

Postulowana zmiana, zmierzająca do doprecyzowania zakresu wyjątku, powinna zresztą być zgodna z intencjami projektodawcy. Niestety, zostały one uściśnione jedynie w toku posiedzenia sejmowej podkomisji stałej do spraw instytucji finansowych z dnia 10 sierpnia 2021 r. w ten sposób, że: *Szerzej rzecz ujmując, możemy znaleźć różne stany faktyczne, w których nie będziemy mieli do czynienia z bezpośrednią płatnością czy umówieniem transakcji. Pojęcie Internetu wydaje się nam na tyle klarowne, że jest to możliwe do zrozumienia. Jeżeli będę składał zamówienie w Internecie, jeżeli będę dokonywał płatności w Internecie, to jestem człowiekiem, który pewnie bez kłopotu odnajdzie się wrzeczywistości cyfrowej i będzie mógł przeprowadzić cały proces internetowo. Natomiast możliwa jest taka sytuacja, że jako emeryt podejmowałbym np. inne aktywności, gdzie nie byłoby styku z Internetem. Na przykład składałbym zamówienie telefonicznie i chciałbym zapłacić gotówką. Przy różnych usługach jest to możliwe i wyobrażalne. Stąd wydaje mi się, że sformułowanie „w sieci Internet” jest węższym ujęciem niż to co państwo proponowali szerzej. I to odpowiada intencjom projektodawcy³.*

Pewność prawa wymaga, aby przy jego interpretowaniu nie trzeba było odwoływać się do zapisu posiedzeń w procesie legislacyjnym. Dlatego też proponujemy, aby brzmienie art. 59ea ust. 2 pkt 1 ustawy doprecyzować w ten sposób, aby obejmowało transakcje dokonywane drogą elektroniczną, a wyłączało zamówienia złożone przez telefon. Wyłączenie - posługujące się prawidłowo pojęciami używanymi m.in. w Kodeksie cywilnym, powinno wówczas brzmieć:

“1) do umów zawieranych przy pomocy środków komunikacji elektronicznej”.

Proszę o aprobatę Komisji Budżetu i Finansów Publicznych odnośnie powyższej propozycji. Jestem przekonany, iż proponowana zmiana zwiększy jakość stanowionego prawa poprzez doprecyzowanie nowelizowanych przepisów.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Zarządu
Fundacji Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego

³ s. 13 pełnego zapisu przebiegu posiedzenia podkomisji, dostępnego pod adresem:
<https://orka.sejm.gov.pl/zapisy9.nsf/0/33C233C2F7EA6B8FC125873000329DOE/%24File/0021509.pdf>